Cymraeg i Bawb

Ynganu a’r wyddor: Adolygu

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

RHAGOR iaith

CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

Nod y sesiwn hon ydy:

- adolygu ynganu llythrennau'r wyddor yn gywir

Cwis: Pwy sy’n cofio?

1. Sawl llythyren (a,b,c…) sy yn yr wyddor Gymraeg?
2. Sawl llythyren ddwbl sy yn yr wyddor Gymraeg?
3. Beth ydy’r gair Cymraeg hiraf (*longest*) rydych chi’n gallu ei gofio? (Rhaid i chi ddweud y gair!)
4. Sawl llythyren sy yn y gair? Sawl sillaf (*syllable*)?
5. Beth ydy cytsain? Cliw – mae 21 cytsain yn yr wyddor Saesneg.
6. Beth ydy llafariad? Cliw – mae 5 yn yr wyddor Saesneg.
7. Ble mae’r acen (*accent*) fel arfer yn Gymraeg?
8. Ysgrifennwch un ffaith (*fact*) am yr iaith Gymraeg.

Yr Wyddor	a	b	c	ch	d
dd	e	f	ff	g	ng
h	i	j	l	ll	m
n	o	p	ph	r	rh
s	t	th	u	w	y

Allwedd

Llafariaid

Llythrennau Dwbl

29 llythyren

RHAGOR iaith

Os dydych chi ddim yn siŵr, gwyliwch un o’r fideos yma i ymarfer

- Rap y wyddor Rap - Yr Wyddor.mp4
- Cân y Wyddor https://www.youtube.com/watch?v=J0f5wT9dCpY
- Cân Cyw - https://www.youtube.com/watch?v=KIN3aeqx6GE

Cytsain (1)
Cytseiniaid (>1)

Mae 22 cytsain yn yr wyddor Gymraeg

RHAGOR iaith

Newyddion da – Good news!

Un llythyren – un sain.
One letter – one sound.

Llythyren	Sain yn Saesneg	Sain yn Gymraeg
c	cat Cyril	cath never "s"
g	great George	glas never "j"
s	sock news	sanau never "z"

Un llythyren. Un sain.
One letter. One sound.

ch ff ll rh
dd ng ph th

Mae 8 llythyren ddwbl yn yr wyddor Gymraeg

RHAGOR iaith

Aberystwyth	Clawddnewydd	Dinbych
Dolgellau	Hwlffordd	Llandudno
Llanelli	Llanfihangel	Llangollen
Machynlleth	Pwllheli	Rhuddlan
Rhyd-ddu	Treffynnon	Tyddewi

(Diolch i Ddysgu Cymraeg)

a e i o u w y

Mae 7 llafariad yn yr wyddor Gymraeg

Fideo Llafariaid_Vowels.mp4

Os dydych chi ddim yn siŵr, gwyliwch y fideo

Fideo Llafariaid_Vowels.mp4

Super Stretchy “y”

dyn (long ee as in ‘b**ee**n’)

llyn (short i as in ‘**i**n’)

Cymru (short, dark or obscure um as in ‘**u**mbrella’ or ‘**u**h-oh’

y yr yn

dy fy (long and dark as in **der**vish; b**u**rn)

trydan	gwyn	tywydd	gwely
pymtheg	plentyn	ynys	bwyty
gyrru	menyn	mynydd	ysbyty

(Diolch i Ddysgu Cymraeg)

Deuseiniaid

ai ae au	Similar to English *eye*	gw**ai**th, cad**ai**r, Ow**ai**n, ll**ae**th, penn**ae**th, chwar**ae**on, gwasan**ae**th, dechr**au**, llyfr**au**
aw	Similar to English *ow* in *cow*	**aw**r, c**aw**s, ll**aw**n, M**aw**rth
ei eu ey	Similar to English *say*	**ei**ch, gw**ei**thio, n**ei**dio, dw**eu**d, gwn**eu**d, **Eu**rwen
oi oe ou	Similar to English *oy* in *boy*	cl**oi**, tr**oi**, rh**oi**, **oe**d, **oe**r, dd**oe**, cyffr**ou**s, cl**ou**
ow	Similar to English *ow* in *own*	**Ow**en, tr**ow**ch, br**ow**n
wy	This sound doesn't occur in English	s**wy**ddfa, h**wy**l, b**wy**d, b**wy**ta

^ To bach!

- yn ymestyn y sain
- yn newid ystyr gair!

Cliciwch ar y gair.

- makes the sound a little longer

- changes the meaning of a word!

Click on the word.

so..

mor

môr

until..

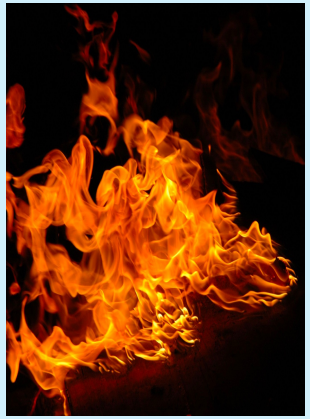

tan

tân

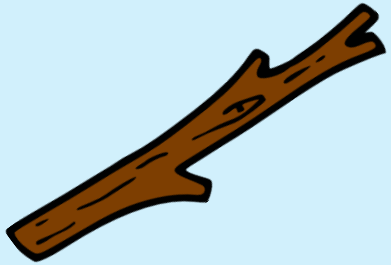

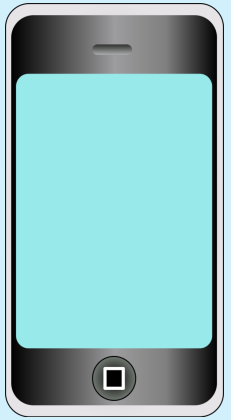

ffon

ffôn

Newid bach – newid mawr
Small difference – big difference

Ymarferwch y geiriau hyn .

Practice these words in pairs.

Ymarfer! *Practice!*

mân	man	gwên	Gwen	tôn	ton	dur	dŵr
twr	tŵr	hyn	hŷn	cân	carn	ci	si
dal	dall	dallu	dathlu	marc	march	y garreg	y garej
nodi	noddi	beth	bedd	gwyrth	gwyrdd	ofer	offer

(Diolch i Ddysgu Cymraeg)

Pa un sy’n gywir?

1.ffon/2. ffôn

ffôn

1.mor/ 2.môr

1.glân/2. glan

môr

glan yr afon

1.llun/2.llyn

llun

Ac yn olaf…. And lastly!

- The accent is usually on the last syllable but one.

  - cofrestru
  - dosbarthiadau
  - llyfrau
  - cerddoriaeth

  lliwiau
  mabolgampau
  cyfrifiadur
  blynyddoedd

- Meddyliwch: Sut gallwch chi ddysgu pwyslais gair i blant?
- *Have a think: How can you teach accent or emphasis to children?*

- The accent is usually on the last syllable but one.

  - cof/rest/ru
  - dos/barth/iad/au
  - llyf/rau
  - cer/ddor/iaeth

  lliw/iau
  mab/ol/gam/pau
  cyf/rif/iadur
  blyn/ydd/oedd

Angharad – Ang/**ha**/rad
Gwenllïan – Gwen/**lli**/an
Abertawe – A/ber/**ta**/we

RHAGOR iaith

Gwisgwch eich hetiau Cymreig!

Eich tro chi! – Gwaith pâr

partner	angel	Euros	cell
faint	pump	truth	bun
allan	gem	march	campus
afraid	her	hurt	person
murmur	dull	dawn	toes

RHAGOR iaith

I lyf lyrning Welsh!

Gwd lyc. Ai hôp ddat yw can rîd ddys and ddat it meics sens tw yw. Iff yw can rîd ddys, dden yw ar dwing ffaen and wil haf no problems at ôl in lyrnyng awr ffaen Welsh alffabet.

Lyrnyng Welsh is ffyn and yw wil enjoi eferi minit.

yw ar sô faliwabal in ddy sgŵl, iff yw spîc Welsh, dden ddy piwpils wil trai tŵ.

Ddis is ddy ffyrst step twards spîcing Welsh. Cîp at it and haf a gô!

Sylwi - *noticing*

Pa lythrennau oedd yn anodd?

Pa lythrennau oeddech chi eisiau ynganu yn Saesneg?

Which letters were difficult?

Which letters did you want to pronounce in English?

Siôn a Siân a’u ffrindiau!

Gruff
Ioan
Ifan
Gethin
Dyfrig
Dewi
Llew
Aneurin

Lowri
Tesni
Fflur
Megan
Iola
Efa
Angharad
Rhian
Sara
Meinir

RHAGOR iaith

Her!

Ydych chi’n gallu ynganu’r gair?
Sawl llythyren?

Map Llais – *Voice Map*

- Rhowch gynnig arni! Cliciwch ar y smotiau oren i wrando ar yr ynganiad! / *Have a go! Click on the orange spots to listen to pronunciation!*

- Beth ydy'ch hoff enw lle?! *Which is your favourite place name?*

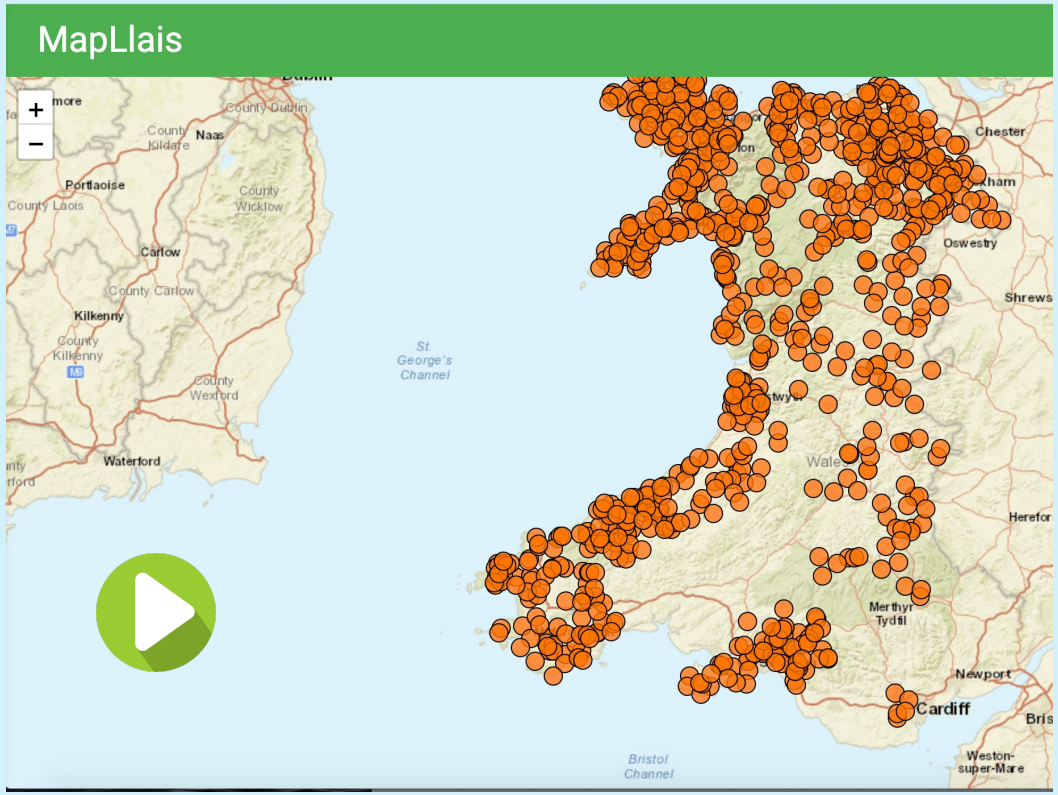

Troelli tafod! *Tongue twisters!*

1. Ydy dy dei du di yn dy dŷ du di neu ydy dy dad di yn dy dŷ du di?
2. Mae Llewelyn y llyfrgellydd yn Llanelli wedi llyfu llawer o lyfaint.
3. Lawr ar lawr y cawr enfawr mae llawer o lewod lliwgar yn llyfu llaw Gwawr nawr.
4. Chwaraeodd chwe chi chwaraegar chwe chwiban chwedlonol i chi.
5. Wel wedodd Wil wrth y wal, ond na wedodd y wal wel i Wil.
6. Yn y siambr siang-di-fang mae Siôn yn ei siaced siabi'n siarad â Siân wrth iddo siafio, am siopa, am sialc, siampŵ, a siocled yn y siop siafins.

Tric a Chlic – help i chi, help i'r plant.

What is Tric a Chlic?
Tric a Chlic is a synthetic phonics programme in Welsh for children aged 3-7. The programme is built from three elements namely,

•**hear and recognise** the sounds,
•**combine** (build) sounds to read
•**segment** (cut) sounds to spell.

The synthetic phonics method focuses on presenting the sounds of the letters rather than presenting the alphabet in a specific order. By recognising and learning the sounds, the learners immediately begin to establish phonics building blocks, and with the right tools, use them to read simple words quickly:
•when reading a word, they recognise the letters and combine appropriate sounds,
•when writing a word they recognise the sounds and write the corresponding letters.

https://tricachlic.cymru/

Tric a Chlic – help i chi, help i'r plant.

Podlediadau Tric a Chlic, CAM 1 PINC, sain 'f'

Podlediad Tric a Chlic, CAM 1 PINC, sain 'j'

Podlediadau Tric a Chlic, CAM 1 GWYRDD, ADOLYGU'...

Podlediadau Tric a Chlic, CAM 1 GWYRDD, sain 'u'

Podlediadau Tric a Chlic, CAM 1 GWYRDD, sain 'll'

Meddyliwch am weithgaredd i gyflwyno / ymafer ynganu’r wyddor yn eich dosbarth chi.

Think of an activity to introduce / practice the alphabet in your classroom.

Cymraeg Bob Dydd

Pam lai?!	*Why not?!*
Wrth gwrs!	*Of course!*
Dim problem!	*No problem!*
Efallai	*Perhaps*
Man a man!	*Might as well!*
Dim ots!	*Doesn't matter!*
Dyna ni!	*There we are!*
Dyna drueni!	*That's a pity!*
O'r gorau!	*Alright then!*